
1842. 10. veljače

Na skupštini zagrebačke Ilirske čitaonice utemeljena je Matica ilirska. Za prvoga predsjednika izabran je **grof Janko Drašković** (1770–1856), za tajnika Vjekoslav Babukić (1812–1875).

Od 1842. do 1850. Matica ilirska bila je glavnica unutar Ilirske čitaonice, glavnica namijenjena za izdavanje »starih klasika ilirskih, osobito dubrovačkih, organskim pravopisom, te inih korisnih knjiga od naprednih spisatelja, koji za izdanje koje knjige troškove ne imadu«. Ilirska čitaonica utemeljena je 1838. u Zagrebu, a te godine čitaonice su dobili i Varaždin i Karlovac, narednih godina i mnoga druga mjesta u Hrvatskoj. U okrilju zagrebačke Ilirske čitaonice niknula je ne samo Matica ilirska nego i Narodno kazalište (1840), Gospodarsko društvo (1841), Narodni muzej (1841).

Da bi se u tadašnjoj Hrvatskoj utemeljilo neko društvo, bilo je potrebno kraljevo dopuštenje, a za utemeljenje glavnice bilo je dovoljno dopuštenje gradskoga magistrata, koje je bilo lakše ishoditi.

Još 1829. Ljudevit Gaj je, po vlastitoj izjavi, razmišljao o »naučnom ilirskom društvu«, a 1836. sabornici iz varaždinske i zagrebačke županije dobili su instrukcije da zagovaraju molbu koju će Ljudevit Gaj sastaviti, a Sabor predložiti

kralju. Sabor je zakonskim člankom XV. iz 1836. prihvatio »da se osnuje društvo za uzgajanje narodnoga jezika i literature u Zagrebu«. Uz molbu kralju išao je i prijedlog pravila koja su zanimljiva jer su bila temelj i budućim pravilima Matice ilirske/hrvatske. Član utemeljitelj bio je svatko tko je priložio 50 forinti i on će dobivati besplatno sve knjige koje Društvo objavi. Pravi članovi mogli su biti samo »ilirski književnici« i to samo oni »koji su se osobito odlikovali u radu za kralja i narod«. Postojali su i dopisni (»dopisujući«) članovi koji su mogli biti i stranci. Pravila su objavljena na hrvatskom, latinskom i njemačkom jeziku.

Na sve se strane skupljao novac za Maticu ilirsku, kao i za druge ustanove. Već 1842. našlo se 150 utemeljitelja i 400 drugih darovatelja pa je skupljen znatan iznos. Zanimljivo je da je srpski knez Milan Obrenović dao 100 carskih dukata da podupre »revnostni trud vitežkih Horvata na prostranom polju slovesnosti ka ustrojeniju i utvrđeniju narodnosti«. Stanko Vraz spominje da je taj knežev dar izazvao oduševljenje u Zagrebu.

1843

Kralj 11. siječnja zabranjuje ilirsko ime i grb. Ilirska stranaka preimenovala se u Narodnu stranku, a *Ilirske novine* u *Narodne novine*. Ugarsko namjesničko vijeće traži od Zagrebačke županije objašnjenje što su Čitaonica i Matica. Dobiva odgovor da su to književna i kulturna društva i da je termin »ilirski« stari naziv za narodni jezik.

Ivan Kukuljević Sakcinski (Matičin odbornik i saborski zastupnik) 2. svibnja drži govor na hrvatskom jeziku u Saboru i predlaže da se hrvatski jezik proglasi i uvede kao službeni u Hrvatskoj.

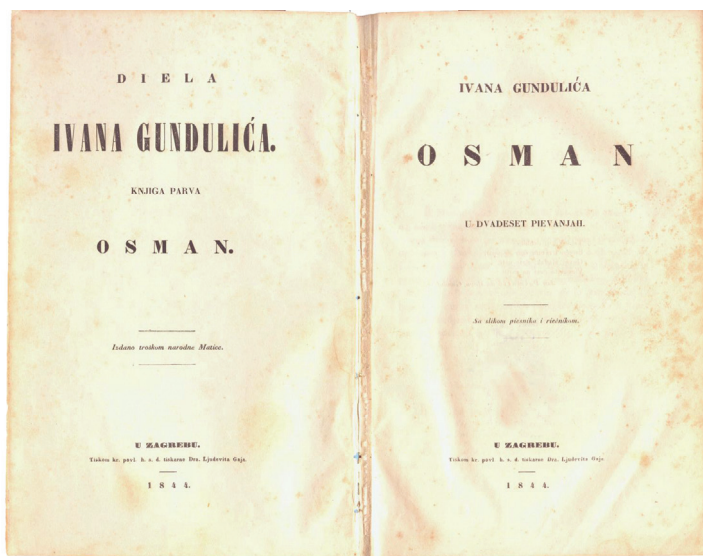

Janko Drašković, naslikao Vlaho Bukovac

Vjekoslav Babukić umiruje rodoljube koji se ljute što još nije otisnut Gundulićev *Osman*. Naime, još 1842. obećala je Matica objavu te knjige. Babukić u novinama obećava da će se knjiga pojaviti do kraja 1843.

1844

Matica ilirska objavljuje svoju prvu knjigu: *Djela Ivana Gundulića. Knjiga parva. Osman. Izdano troškom narodne Matice. U Zagrebu 1844*. Ivan Mažuranić spjevao je 14. i 15. pjevanje (spjev ih ima ukupno 20), a izradio je i opsežan rječnik (dijelom tumač). Za pjevanja je dobio 60 forinti, a za rječnik 170. Lijepa oprema knjige (što će postati Matičinom tradicijom) i njezina važnost, ali i »glad« za knjigama na narodnom jeziku, učinile su da izdanje bude brzo rasprodano.

Ivan Gundulić, *Osman*, 1844.

Dimitrije Demetar, *Teuta*, 1844.

Gundulićeva ijekavska štokavština u trenutku Matičina izdanja objedinjuje kulturni prostor. Razmišljalo se i o tome da se uz slavno djelo hrvatske književne prošlosti objavi i jedno suvremeno. Izbor je pao na Demetrovo »dramatičko pokušnje *Teutu*« te se ona pojavljuje iste godine. Uz autorov ugled prednost je rukopisa bila i u tome što je već prošao cenzuru u Beču (knjige koje su na bilo koji način spominjale odrednicu »ilirski« u Beču su lakše dobivale dopuštenje nego u Zagrebu).

Zgrada Narodnog doma bila je sjedište Matice ilirske od 1847. do 1877.

1845

Matica i dalje nije posebno društvo, kraljevo odobrenje ne dolazi. Čitaonica 1. svibnja obnavlja molbu i predsjednik Janko Drašković odnosi je osobno kralju. Prijepis molbe dobile su i sve hrvatske županije s preporukom da njihovi saborski zastupnici podupru odluku da Sabor obnovi molbu kralju. Drašković je upotrijebio svoje veze da bi zaštitio Čitaonicu i Maticu u njoj. Vratio se iz Beča zadovoljan i rekao: »Kralj je otac svim svojim narodom i ne da jednoga po drugom potlačiti, a i one koji se tuže proti imenu ilirskomu, želio je umirivati.«

Nakon vidljivoga zastoja opet se prikuplja mnogo novca i želi se ostvariti stara želja da se izgradi ili kupi zgrada u kojoj bi se kulturna društva smjestila, da se dobije »Narodni

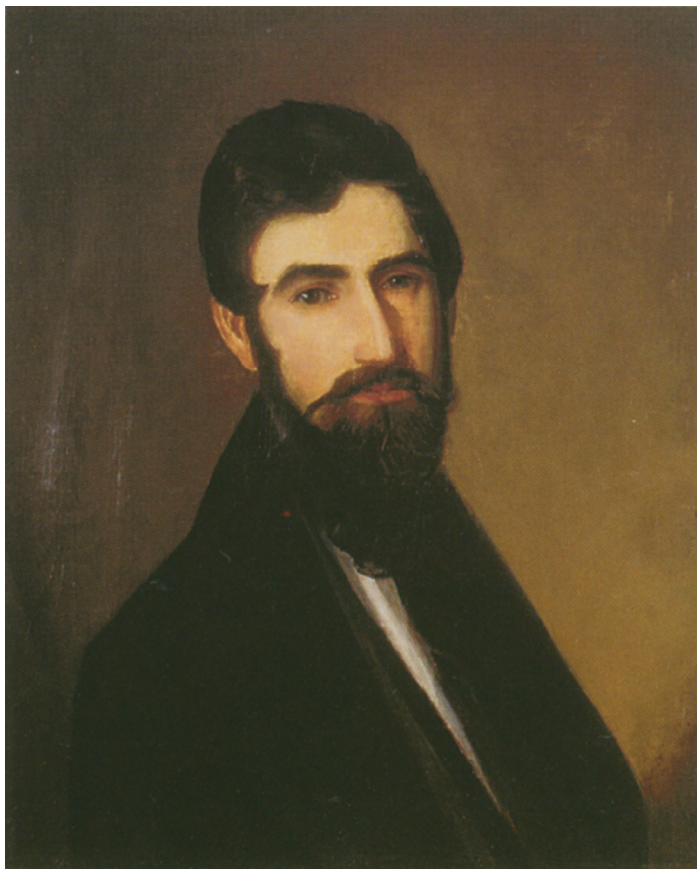
dom«. Za svotu od 28.000 forinti nastoje kupiti kuću od nećaka Janka Draškovića Dragutina/Karla (iako je nećaka izgradnja kuće stajala 70.000). Kuća je kupljena 1846. i ona će od 1847. do 1877. biti sjedište Matice ilirske/hrvatske, Čitaonice i drugih ilirskih ustanova. Riječ je o zgradi u današnjoj Opatičkoj 18 u kojoj se nalaze Akademijini zavodi (1860-ih zgrada postaje sjedištem Akademije). Graditelj Aleksandar Brdarić adaptirao je zgradu u reprezentativno kulturno središte. Zanimljivo je da je odmah bilo prijedloga da u zgradi bude i kasino pa je Ljudevit Vukotinović protestirao i pisao: »Ova kuća bit će nam ‘bijeli dvori’, bit će nam žrtvenik pokazujući trude, brige, djela, vjernost, predanost i ljubav našu prema miloj domovini«. I još: »Narodni dom je sveti dom. U njemu je mjesto za muze i to prvo mjesto. Ja ću reći, da nam – za naš muzej – 50 soba ne će biti dosta ni za deset godina, ako nas Bog poživi – to jest nas i duh naš.«

1846

Tajnik Čitaonice i Matice ilirske Vjekoslav Babukić imenovan je prvim profesorom hrvatskoga jezika na zagrebačkoj Kraljevskoj akademiji. Trebalo je naći zamjenu za tajnika koji je prepleo veze s cijelim kulturnim slavenskim svijetom. Kandidati su bili Stanko Vraz i Josip Užarević, a na kraju su odabrana obojica, Vraz da se pozabavi *Kolom*, a Užarević ostalim poslovima.

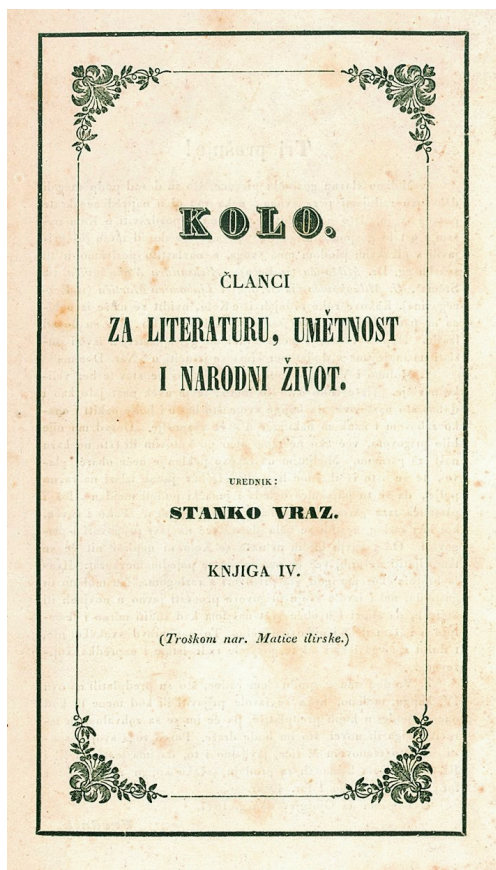
1847

Unatoč velikim naporima, izdavačka je djelatnost bila vrlo skromna i to je izazivalo nezadovoljstvo članstva. U toj će godini doći do iskoraka. Objavljena je druga Gundulićeva

Stanko Vraz, portret izradio slovenski slikar Michael Stroy

knjiga (*Različite pjesni*), a zastoj s časopisom *Kolo* bit će prevladan. Matica preuzima posve taj časopis i uz Stanka Vraza uređuju ga Ljudevit Vukotinović, Dragutin Rakovac, Andrija Torkvat Brlić, Mirko Bogović. Časopis je imao podnaslov *Članci za literaturu, umjetnost i narodni život*. U toj godini izlaze četvrta, peta i šesta knjiga.

Kolo, 1847.

U listopadu stiglo je iz Beča dugo čekano rješenje. Kralj je naime 10. srpnja potpisao potvrdu učenoga društva u Zagrebu. U rješenju je stajalo da Društvo ne smije imati ilirsko ime i da se može zvati »Hrvatsko-slavonsko književno društvo«. I radost zbog rješenja i nezadovoljstvo zbog odluke o imenu bit će u sljedećoj, »revolucionarnoj«, godini umanjeni.

1848

Očekivalo se da potvrđeno Društvo još jače prione radu. Matičin se odbor sastaje 16. ožujka, dakle onoga istoga dana kada je iz Beča stigla vijest da je u carskom gradu počela revolucija. Narednu će sjednicu isti Odbor imati tek na kraju godine (28. prosinca) i na njoj će predsjednik Janko Drašković objasniti razloge nedjelovanja pa u zapisniku sa sjednice piše da je to »zbog burnih teških vremena, koja su i u našoj domovini zavladała bila na toliko da gotovo nije ni moguće bilo na išta drugo i pomisliti, nego na rat i obranu domovine«. Očekuju se bolji dani, ali doći će nova neugodna iznenađenja u obliku novoga ustava, koji će smanjiti i ukinuti mnoga bivša prava. Pravi će novi rad početi tek 1850.

1849

Matica ilirska objavljuje *Ilirsko-němačko-talianski Mali rěčnik sa osnovom gramatike ilirske (protumačenom i němački i talianski)*. Rječnik je napisao Josip Drobnić i otisnut je u Beču. Na Rječniku se počelo raditi još 1846. Mnogo su posla na njemu obavili Vjekoslav Babukić i Antun Mažuranić.

1850

Počinje samostalno djelovanje Matice ilirske, odnosno ona više nije glavnica u Čitaonici (koja u lipnju završava svoj časni život). Devetoga rujna sastaje se odbor kojemu je na čelu bio dotadašnji potpredsjednik Čitaonice kanonik Mate Vuković i odlučuje da nova pravila Matice ilirske izrade Ivan Kukuljević Sakcinski i Vjekoslav Babukić.

Ambroz Vranyczany ml.

1851

Na početku godine (9. veljače) prihvaćena su nova pravila Matice ilirske. Ona propisuju da Maticu vodi tijelo koje ima predsjednika, tajnika i dva odbora, književni i gospodarski, koji svaki ima svoga predsjednika i još šest članova. Zanimljivo je također da se naglasak u izdavačkim planovima

mijenja pa se na prvom mjestu govori o »opće korisnim« knjigama, a tek na drugom o izdavanju »ilirskih klasika«.

Na skupštini 27. veljače izabrano je novo vodstvo. Predsjednik je političar i gospodarstvenik **Ambroz Vraniczany** (1801–1870), koji će Maticu voditi do 1858. Tajnik je političar i publicist Andrija Torkvat Brlić (1826–1868), književnom odboru predsjeda Ivan Kukuljević Sakcinski, a gospodarskom Naum Mallin (1816–1893), ugledni gospodarstvenik grčkoga podrijetla koji je 31 godinu bio potpredsjednik Prve hrvatske štedionice i jedan je od osnivača Hrvatske komercijalne banke. Imena pokazuju koliko je bio ugled Matičin, pa dodajmo da su u književnom odboru bili Mirko Bogović, Stjepan Ilijašević, Ivan Mažuranić, Petar Preradović, Bogoslav Šulek i Stanko Vraz. Tajnik Brlić izradio je »Pravila društva 'Matice ilirske' u Zagrebu izrađena po osnovi iste Matice od g. 1842«. Dvadesetog svibnja umro je Stanko Vraz. Prije smrti uredio je sedmu knjigu *Kola*, dijelom i osmu, koju ipak potpisuje tajnik Brlić. Devetu će knjigu urediti Mirko Bogović (1852) i tada nastaje prekid koji će potrajati do 1905, kada će Matica hrvatska obnoviti časopis pod naslovom *Hrvatsko kolo*. Matica objavljuje dva djela Ignjata Đorđića (Ignacije Gjorgji): *Uzdasi Mandaljene pokornice* i *Saltjer slovinski*. Za drugu dobila je Matica znatne potpore od hrvatskih biskupa s juga i sa sjevera.

U zapisnicima Matičinih upravnih tijela konstatira se ne jednom da se Matici nude rukopisi koji kvalitetom ne zadovoljavaju. Novca za objavljivanje ima pa odbornici dolaze na ideju da raspisuju nagrade. Tako su u ožujku ove godine raspisali natječaj za »najbolju pučku povjestnicu naroda jugoslavenskoga«. Odbornici žele da knjiga bude pisana i rodoljubno i kritički te završena za godinu dana. Nije se našao tko bi to mogao učiniti.

Matica pokušava i drukčije. Poziva Vjekoslava Babukića i Antuna Mažuranića »da iz starih spomenika našega jezika sastave sbirku najboljih jezikoslovnih komada, po kojih bi se duh, razvitak, pravilnost i ljepota našega jezika mogla raspoznati«. Iz takvih se nastojanja rodila jedna gimnazijska čitanka. Matica ilirska prihvaća prijedlog Matije Bana i izdaje drugi i treći broj časopisa/almanaha *Dubrovnik*.

1852

Matica pokreće *Neven*, zabavni i poučni tjednik. Prvi broj izlazi na samom početku godine i list uskoro ima 700 pretplatnika (računalo se da mu je za život dovoljno 400). Urednik je Mirko Bogović. Prethodne godine donesena je odluka da taj list stoji 5 forinta po broju i da se izdaje jedan arak veličine osminke. Potpredsjednik Ivan Kukuljević Sakcinski obrazložio je potrebu beletrističkoga štiva, posebice za hrvatsku mladež. Već u prvoj godini, u 38. broju, objavio je Ivan Filipović pjesmu *Domorodna utjeha*, u kojoj su i stihovi:

»Da smo bili pametniji,
Pa k tom da smo manje snili,
Više mudro pak radili,
Sad bi bili cilju bliže.«

I pjesnik i urednik bili su osuđeni na dvije godine teške tamnice jer je pjesma ocijenjena kao napad na državni poredak.

Matica je izdala Palmotićevu *Kristijadu* i djelo Emanuela Sladovića *Uputa u pjesmenu umjetnost*.

NEVEN.

Zabavni i poučni list.

Odgovorni urednik :

Mirko Bogović.

Ovaj hellestrički časopis izlazi troikom Matice ilirske svake nedelje jedanput i to u četvrtak na cijlom arku. Cijna mu je na godinu za domaće bez poštarine 4 for. sr. — za izvanjske s poštarijom 6 for. sr. Predplata na pol ili na četvrt god. primljena je gore naznačenoj cijenjedinjaj cijni.

Broj 1. U Četvrtak 1. Sčenja 1852. Tečaj I.

Pčsma o Nevenu.

od M. B.

Neven nije ko ružica draga,

Lčr, karanił ili slišno cvčće,

Što se u srčd perivoja blaga

Sa ponosom na svom busu krečće.

Neven ti je sasvim prosto bilje,

Nit se ono cvčtom odlikuje

Nit mirisom, već ko god i smilje

Il kovilje — tako ti se štaje;

Al se ipak štaje i spominje!

U narodu svak nevena znade:

Što ovija ovdč skale sinje,

A tam opet cvčtne lvoje mlade.

Neven ti se lahko pripitomi,

Kud ga metneš, odmah sve prikrije,

All — kad se jednom gdč udomi —

Izkorenit njega, — lahko nije.

Evo i Vam, bratjo i sestrice,

Neven-listak, primite ga milo,

Usadite slabahne mu klice

U čučenjah domorodnih krilo!

Pa čete na skoro vidit tada,

Kak se hoče Neven taj razplodit,

Te kakovim — ak nevara nada —

Još i plodom danas sutra urodit.

Samo trčba, da taj list ogrije

Ljubav Vaša, tad se i ledene

Svud naoko zime hojat nije,

Naš bo Neven, znam, da nepovene.

Hajduko Gojko.

od M. B.

I.

Jeste li već štogod čuli o hajduku Gojku? — Nemislim! — A nije baš ni čudo, jer tko bi sve junake i hajduke znao što ih narod naš spominje! — Ta ima ih, kako kažu, uprav kao u dubravi lištja ili bčla pokraj mora žala. Svaki skoro pre-

Godina je u znaku neuspješnih pokušaja da se ojača *Kolo*, ali će, kao što smo već rekli, nakon devete knjige nastati prekid dulji od pola stoljeća.

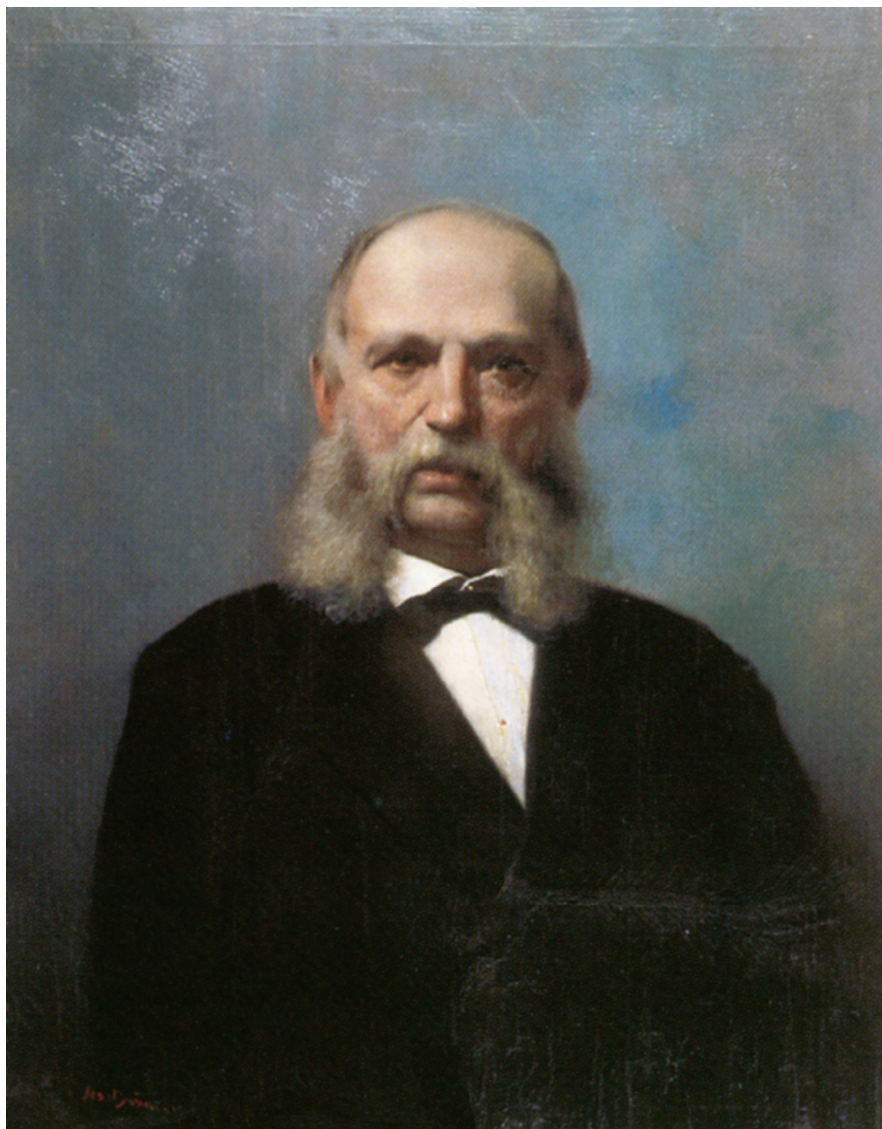
1854

Izašlo je drugo izdanje Gundulićeva *Osmana*, koje će ostati uglavnom na skladištu. Na skupštini 9. lipnja potpredsjednik Ivan Kukuljević Sakcinski konstatira znatan zastoj u Matičinu radu i kaže: »Uzrok je ovom mrtvilu poznato nehajstvo i malodušje, koje je od nekoliko godina naprama narodnim stvarim mah preotelo. Žalostno ovo pojavljenje moralo bi svu našu nadu ljepše budućnosti oboriti, kad ne bi slutili, da je došlo vrijeme, gdje će se svi plemeniti i domородni dusi u književnosti opet potražiti i čuvati utočište i jedini hram narodnosti naše (...) da će i domaće naše občinstvo skorom uvidjeti, da je književnost u sadanje doba glavno poručanstvo svetinje narodnosti i da bi nas nehajstvo za našu književnost lišilo posljednjega i jedinog jamstva narodnoga razvitka.«

Uređivanje *Nevena* Matica povjerava »umnom Čehu« Josipu Prausu. On je odlučio da list ima svoj poučni i svoj zabavni dio i počne ga izdavati kao tromjesečnik.

1855–1857

Matica objavljuje samo *Neven*.

Ivan Mažuranić, naslikao Joso Bužan

1858

Matica ilirska na skupštini 3. ožujka dobila je novo vodstvo. Na čelu mu je **Ivan Mažuranić** (1814–1890), pjesnik i političar, budući hrvatski ban. Predsjednikovat će 14 godina (do 1872). Tajnik je Adolf Veber Tkalčević (1825–1889). Potpredsjednici su Matija Mesić (koji vodi Književni odbor) i trgovac Mijo Krešić (koji vodi Gospodarski odbor).

Matica je u previranju, nema među odbornicima Ivana Kukuljevića Sakcinskoga ni Petra Preradovića. Novo vodstvo odlučuje da se napravi sažeto izvješće o radu i novčanom poslovanju od 1. siječnja 1854. do 31. prosinca 1857, da se popiše sva Matičina imovina i da se naprave planovi za bolji rad. Ustanovljavaju se različite poslovne knjige (»dnevnik«, »dohodnik«, »razhodnik«...). Ipak, ni novi odbor ne nalazi dobra rješenja za jaču izdavačku djelatnost jer, kao i prijašnji, pretežito čeka da se pisci sami jave i ponude knjigu.

Još od smrti Stanka Vraza, »nezaboravnoga ljubimca našega naroda« (Ivan Kukuljević Sakcinski, 1854), govorilo se o potrebi izdavanja njegovih sabranih djela. Novine pokušavaju stvoriti aferu, ali se iz Matičinih zapisnika vidi da Matičino vodstvo uporno i dugo pregovara s Vrazovom sestrom i napokon je otkupilo pjesnikovu ostavštinu te povjerilo Matiji Mesiću i Adolfu Veberu Tkalčeviću da tekste prirede za tisak.

1859

Gospođa Jelisaveta Prasnička predlaže da se sabiru godišnji novčani prinosi koji bi se upotrijebili za tiskanje pučke knjige. Te bi se knjige dijelile besplatno ili za vrlo nisku cijenu, književnici ne bi trošili snagu u dogovaranju s izdavačima. Na Matičinoj skupštini prihvaćen je njezin prijedlog.

Bogoslav Šulek

Bogoslav Šulek otprije nudi svoju *Cvjetanu*. Prvi dio toga njegova botaničkoga priručnika bio je objavljen 1856. u Beču kao rezultat nastojanja Šulekovih (ali i Jelačićevih) da hrvatska djeca dobiju na hrvatskom jeziku udžbenike iz prirodnih znanosti.

Biljarstvo je bilo drugi dio Šulekova djela i Matičini su članovi dobili oba dijela. (Drugi je tiskan, a od prvoga je Matica otkupila broj koji je bio dostatan da se podmiri članstvo.) Za borbe koje se tada vode karakteristične su Šulekove riječi: »Biljarstvo je pogotovo jedina znanost, koju može mladež naša samoučice u svom materinskom jeziku naučiti, pošto se sve ostale nauke u tudjem jeziku predaju.«

1860

Matica objavljuje djelo *Pojavi u zraku iliti Što je zrak, vjetar, rosa, mraz, magla, oblaci, dažd iliti kiša, snieg, grad, iliti tuča, grmljavina i bljesak, nebeska duga i kako se može promjena vremena pogoditi* Ivana Perkovca, prvo hrvatsko djelo koje popularizira prirodnoznanstvenu problematiku.

Predsjednik Ivan Mažuranić postavljen je za kancelara Hrvatskoga dvorskoga ureda u Beču i neće dolaziti više na sjednice Matičinih tijela, čak ni na skupštine, ali ga Matica ilirska i dalje bira za svojega predsjednika.

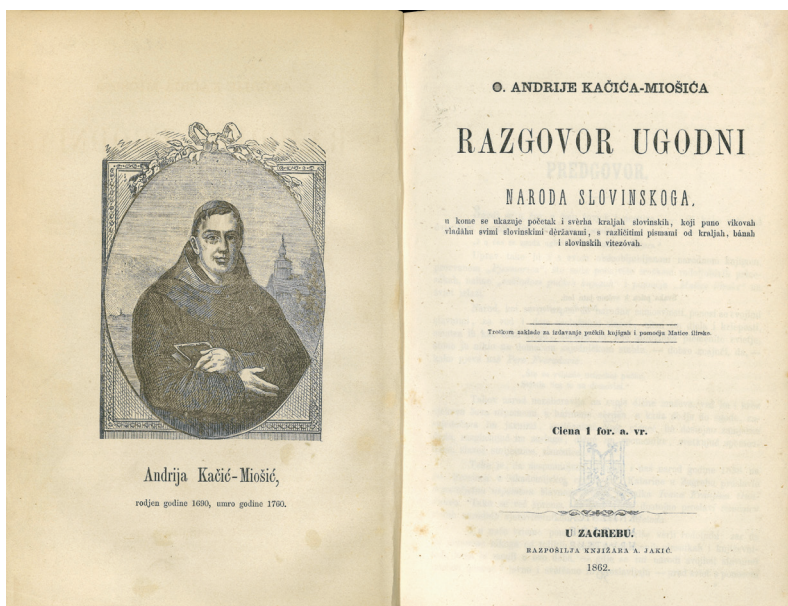
1861

Glavna skupština (14. srpnja) raspravlja o novom problemu: kakav će biti odnos između Matice i Akademije. Očito nije odmah bilo jasno kako da se razgraniči djelovanje dviju ustanova koje imaju »srodnu svrhu«.

1862

Utemeljena je Matica dalmatinska u Zadru jer Matica ilirska nije mogla djelovati u Dalmaciji premda su se njezina izdanja tamo itekako čitala. Osnivač i prvi predsjednik bio je Božidar Petranović. Imala je vrlo sličan program i vrlo slična pravila Matici ilirskoj. Već naredne godine (1863) počela je izdavati poznati *Narodni koledar*, koji je izlazio do 1910. Od 1911/12. djeluje unutar Matice hrvatske.

Matica je 1860. slavila stotu obljetnicu smrti Andrije Kačića Miošića i odlučila da otisne u 4000 primjeraka njegov *Razgovor ugodni*. Knjiga je izašla 1862. i prodavala se za jednu forintu po primjerku. Posebno se naime naglašava

Andrija Kačić Miošić, *Razgovor ugodni naroda slovinskoga*, 1862.

da cijena knjige mora biti vrlo niska da bi se jače proširila po onim hrvatskim krajevima u kojima je slabije poznata.

Počinje i Matičina prevoditeljska djelatnost. Previde se djela popularnoga njemačkoga pisca za djecu Joachima Heinricha Campea (1746–1818) *Crtice iz Kolumbova života ili Odkritje Amerike* (preveo Božidar Budinjački) i *Kortes ili Odkritje Amerike* (preveo Tade Smičiklas). Naredne, 1863, pojavilo se djelo *Pizar ili Odkritje Amerike* (preveo Božidar Budinjački). Pod pseudonimom Božidar Budinjački krije se Vaso Bratelj, koji će se i poslije javljati kao prevoditelj knjiga koje je objavljivala Matica.

1863

Matica pomaže da se pojavi *Tisućnica slovjenkih apostolah sv. Cirila i Metoda*. Tim važnim izdanjem (sudjelovali su znanstvenici Ivan Kukuljević Sakcinski, Vatroslav Jagić, Franjo Rački, Matija Mesić i pjesnici Petar Preradović i Ivan Trnski) najbolje se Hrvatska uključila u sveslavensku proslavu tisućite obljetnice dolaska Svete Braće među Slavene (863).

Izlazi prva knjiga *Djela Stanka Vraza*. U njoj su *Đulabije*. Peta, zadnja, izaći će 1877. U prve su četiri njegove pjesme, a u petoj izvorni prozni članci, izbor pisama i »pjesnički pabirci« (s vjekopisom Franje Petračića).

1864

Na prostoru ispred današnjega Rektorata Sveučilišta u Zagrebu održana je *Prva dalmatinsko–hrvatsko–slavonska izložba* na kojoj su izloženi različiti proizvodi, među njima i knjige. Matica ilirska dobila je srebrnu medalju »kao prva

Književnik, 1864.

promicateljica naše knjige, te još za sada kao stožer našeg književnog života: prava i jedina nakladateljica».

Izlazi druga knjiga Vrazovih sabranih djela (*Glasi iz dubrave žerovinske*) i prva knjiga *Književnika*. Matica je pomagala časopis koji je trebao pokazati da u Hrvatskoj ima znanstvenih snaga koje mogu nositi znanstvenu ustanovu kakva je Akademija znanosti. Uređivali su ga Franjo Rački, Vatroslav Jagić i Josip Torbar. Taj će časopis ugodno iznenaditi znanstvenike u slavenskim zemljama, iz njega će poslije izaći Akademijin *Rad*.